

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEK

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Španska uganka

V ospredju mednarodnega položaja je danes Španija. Od razgovorov, ki jih imata te dni zmago-slavni general Franco in francoski odposlanec, senator Berard, v Burgosu, je v veliki meri odvisno, kakšna bo bodočnost mednarodne politike v Evropi. Borba, ki so jo bojevale med seboj velesile obeh svetovnih blokov na španskih tleh s pomočjo španske krvi, se sedaj nadaljuje s še večjo silo na diplomatskem področju.

Kakšen bo izid pogajanj med nacionalno Španijo in Francijo, ki zastopa v Burgosu več ali manj tudi stališče Anglije? Težko je prorokovati, na katero stran se bo nagnila tehtnica, ker je izid odvisen od tega, kako general Franco, ki ni samo dober vojskovodja, ampak tudi dober diplomat, ocenjuje sedanjí moment v odnošajih velesil, ki se med seboj borijo za prvenstvo v Evropi. In kdo naj že danes ve, kdo bo v tej tekmi končno zmagal — ali velesile demokratičnega bloka ali velesile osi Rim—Berlin—Tokio? Vendar lahko predpostavljamo, da so možu, ki tako zelo stoji v ospredju mednarodnega političnega dogajanja, kakor je Franco, činitelji, ki vplivajo na razvoj mednarodnih odnošajev, gotovo bolj znani nego kateremukoli drugemu. Tudi je generalu Francu, naj ima te ali one napake, predvsem pri srcu blagor in bodočnost Španije, kar je dokazal že pred leti, ko je svojo domovino rešil popolnega poraza v Maroku in si je že takrat postavil za nalogo, da vpostavi močno nacionalno Španijo, ki naj bi bila popolnoma neodvisna od vsake tuje nadmoči.

Kakor posnemamo iz »Tempeca«, ki podaja mišljenje zunanjega ministra Bonnetta, so v Franciji prepričani, da bo Franco usmeril bodočo zunanjo politiko Španije tako, da ne bo križala interesov Francije in Anglije. Četudi nihče od Franca ne more zahtevati, da bi prelomil z Italijo, ki mu je nudila v državljanski vojni dragoceno pomoč v orožju in ga je po srečni kombinaciji dogodkov mogla krepko podpreti tudi na diplomatskem torišču, pa v Parizu z gotovostjo računajo na to, da ima Franco namen voditi neodvisno zunanjo politiko, v kateri ne bo imel od nikogar vezanih rok, da Španiji pribori v mednarodni politiki tisto mesto, ki ji gre. In če to hoče, potem je popolnoma evidentno, da mora upoštevati predvsem velike interese in pozicijo Francije ter Anglije v zapadnem Sredozemskem morju, ki na eni strani veže Francijo z njenimi severnoafriškimi kolonijami, na drugi pa pomeni vrata Anglije v njen indijski imperij.

Taka odločitev bo generalu Francu — piše »Tempec« — tem lažja, ker je mogočeno oboroževanje francoske, angleške in ameriške velesile že pokazalo svoj učinek na mednarodni položaj. Francija in Anglija moreta danes razpravljati z avtoritarnimi velesilami kot velesili, ki se zavedata svoje moči, tako da jima ni treba odnehati v zadevah, ki jih smatrata kot življenjsko važne zase. V Parizu in Londonu tudi mislijo, da imajo za seboj močni moralni faktor, ki je v tem, da se je zaradi tega po vsem svetu utrdilo zaupanje v mir, ki je bil v nevarnosti dotlej, dokler je ena stranka bila slaba in ni zadosti verjela vase. Zato je moment za pogajanja z generalom Francu, ki je zmagal baš v trenutku, ko se velike demokracije zavedajo svoje sile in svojega vpostavljenega prestiža, zelo ugoden, in so upi, da bodo pogajanja s španskim vodjem privedla do dobrega rezultata, kolikor toliko utemeljeni. Tako gledajo to zadevo v Parizu.

Tega mnenja so tudi francoski desničarji, ki so bili te dni odposlani v Španijo več poslanecv, da se na kraju samem prepričajo o položaju. Ti poslanci so zdaj poročali o grozovitostih španskega republikanskega režima, ki mu odvzema vsako pravico, da bi katoliška in narodna Francija z njim še kaj simpatizirala. Ugotovili so tudi, da je bil katoliški kult pod Negrinom prepovedan. Pokolji evecnikov, so povedali, niso bili nobena bajka. Franciji torej ne bi bilo težko preusmeriti se v smislu politike španskega nacionalizma, čeprav, kakor so povedali desničarski poslanci, Španci kažejo očiten namen, da bi se tudi francoskega vpliva na španske zadeve radikalno iznebili.

V Rimu pa so slej po krej prepričani, da se Franco ne bo udal »prezono dospelim snubačem«, in da se notranje vezi med španskim in italijanskim nacionalizmom tako močne, da jih ne bo mogla pretrgati nobena machievellistična politika. Nam pa ne ostane ničesar, kakor da počakamo, kdo bo imel prav. Edino prava in pametna politika balkanskih držav je, da so močne, tako da bodo lahko vodile neodvisno politiko v svojo korist in v korist splošnega miru.

„Dr. Anton Korošec — edini program Slovenije“

Ljubljana je s prisrčno slovesnostjo dr. Korošču izročila diplomu častnega meščanstva in častno darilo

Ljubljana, 20. svečana.

Nocoj je Ljubljana na mestnem magistratu počastila voditelja slovenskega naroda dr. Korošca. Mestni svetniki so se že dolgo pred 7. začeli zbirati v slavnostno okrašeni dvorani in jo napolnili do zadnjega sedeža. Prazni so ostali le sedeži gg. dr. Bohinca, Likarja in Kralja. Po vseh stenah so se vili debeli venci iz svežega bršljana, okrašeni s travkovi, ospredje pa je krasila krasna velika preproga, ki jo je mesto dalo napraviti za 20 letnico Jugoslavije in je izdelana v lepih narodnih motivih z grbom Ljubljane v sredi. Načrte za preprogo je napravil g. arh. Kobe, ki je vodil tudi okrasitev dvorane. Tako je po vsej dvorani vladalo slavnostno ozračje, ki se je čim dalje bolj stopnjevalo v prijetno napetost, kakor vlada ob pričakovanju slovenskih trenutkov. Tudi galerija je bila vsa polna. Na galeriji smo med drugimi uglednim meščani opazili gospe dr. Natlačenovo, dr. Majcenovo, dr. Logarjeva kot predsednico Kršč. ženskega društva, dr. Hubadovo, dr. Sušnikovo, dr. Remčevu, dalje več soproj načelnikov posameznih oddelkov kr. banske uprave, ugledne obrtnike in več meščanov, ki so prišli k tej izredno slavnosti seji mestnega sveta.

Dr. Korošec prihaja

Ko je vzklikanje množice na trgu napovedovalo, da dr. Korošec prihaja, je tudi v dvorani vse vzvalovalo. Gg. mestni svetniki so zasedli svoje prostore in vse je z nepritajeno radostjo pričako-

Župan dr. Adlešič govori častnemu meščanu dr. Antonu Korošču

Gospod predsednik senata! Danes prihajate po skoraj 21 letih drugič v mestno hišo glavnega mesta Slovencev. Prisrčno Vas pozdravljam in imenu mestnega sveta in vsega prebivalstva bele Ljubljane, ki smatra današnji dan za izredno vesel in svečan, kakor ima še vedno v najlepših spominih Vaš zgodovinski obisk Ljubljane in mestne hiše cvetne dni pred 21 leti.

Cudovito lepa je bila cvetna sobota 23. marca 1918., ko Vam je složno Ljubljana izpregla konoje in Vas je sama pripeljala pred mestno hišo kot triumfatorja.

V slovenskih srcih je zmagala ideja majške deklaracije, toda to misel našega obojbojenja je bilo treba šele uresničiti. Vsa Ljubljana z vsem narodom Vam je složno prisegla zvestobo in za Vami je ves slovenski narod složno korakal, da izvojuje svobodo.

Cudovito lepa je bila tista zgodovinska cvetna nedelja 1918., ko Vam je složno slovensko ženstvo izročilo nad 200.000 podpisov za majško deklaracijo — ko se je sleherni Slovenec okrasil z bršljanom — znamenjem majške deklaracije. Z bršljanom, kakor so se pred dobrimi 400 leti prej člani stare Slovenske zveze po njem poznali za člane slovenskega kmečkega »punta« in z bršljanom na kučmah in klobukih šli v boj za enakopravnost slovenskega naroda, za našo staro pravdo.

Nebo nad Ljubljano in Slovenijo se je na cvetno nedeljo 1918 razcvetelo v rožah Vidovih zarij, ki so obsijale in grele kali bršljana majške deklaracije, da so njega mladike bujno rasle in se naglo ovile prastrašega mogočnega hrasta in ga zadušile.

Se v senci mogočnega usihajočega hrasta ste Slovence zedinili s hrvatskimi in srbskimi brati v Narodnem veču, ki je pod Vašim predstvom proglasilo samostojno Državo Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Postali ste šef eksekutive nove države in tako prvi poglavar svobodne, neodvisne in samostojne Države Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki se je 1. decembra 1918 zedinila s kraljevino Srbijo v Kraljevino Srbav, Hrvatov in Slovencev — v današnjo kraljevino Jugoslavijo.

Ze v prvi jugoslovanski vladi ste bili predsednik ministrskega sveta; ustavotvorni skupščini je bil predložen tudi Vaš avtonomistični načrt ustave; naš narod Vam je pa dolžan zahvalo, da je slovensčina državni jezik. Dne 8. februarja 1925 Vas je tudi Ljubljana izvolila za svojega poslanca, kot voditelja vsega na-

valo ljubega gosta. Ko je dr. Korošec stopil v poslopje magistrata, ga je najprej pozdravila gospa dr. Adlešičeva, ki ga je v veži pričakovala z večjo družbo zastopnic ljubljanskega ženstva v narodnih nošah. Po pozdravnih besedah mu je izročila lep šopek, povezan s trakom v barvah ljubljanskega mesta. S šopkom se je dr. Korošec napolil s svojim spremstvom po pregrnjenih stopnicah v dvorano. Ko je stopil v dvorano, je iz vseh grl zaoril en sam pozdrav, ki se je polegel šele potem, ko je dr. Korošec že zasedel svoje mesto na sedežu v ospredju in je dr. Adlešič dal znamenje, da se seja prične.

Seja mestnega sveta z edino točko dnevnega reda:

Izročitev diplome častnega ljubljanskega meščanstva dr. Antonu Korošču

Župan dr. Adlešič je zavzel svoje mesto, na njegovi levi je bil dr. Natlačen, zraven njega ravnatelj magistratnih uradov dr. Jančigaj; na njegovi levičji podžupan dr. Ravnihar, poleg njega pa magistratni tajnik g. Vider.

G. župan je v uvodnih besedah ugotovil, da je seja sklepna in sporočil, da je mestni svetnik dr. Stele, ki je zadržan na službenem potovanju, opravičil svojo odsotnost in pismeno izražal čestitke slavnostnemu gostu. Nato je imel naslednji nagovor

roda pa ste tudi drugače vedno izkazovali največjo skrb za blaginjo našega mesta kot glavnega mesta Slovenije. Vaša naklonjenost je ljubljanskemu mestu pridobila toliko koristnega, da Vam bo bela Ljubljana vedno hvaležna. Z Vašo pomočjo je slovenski narod dobil vseučilišče v Ljubljani ter druge kulturne zavode in ustanove, naposled pa tudi slovensko Akademijo znanosti in umetnosti, da ima Ljubljana danes z Vašim prizadevanjem in po Vaši zaslugi vseh obsežnejših središč visoko kulturnega naroda. Vsestranska prizadevnost našega mesta je v Vas imela najvplivnejšega in najmočnejšega zagovornika in podpornika.

Prišli so po časi težkih preizkušenj za Vas in zala tudi časi najhujšega trpljenja vsega slovenskega naroda, ko je bilo prepovedano celo njegovo ime. Pa ni šlo naprej brez Vaših državnih močrosti ter izkušenosti in zato ste bili spet poklicani, da ozdravite bolne razmere, da umirite državo in jo usposobite za zdrav napredek. Tudi nas ste poklicali in nam izročili oskrbnitvo mestne občine ljubljanske. Pred kratkim smo predložili občanom in vsej javnosti obračun svojega triletnega dela za Ljubljano. Navzlic še tako veliki naše požrtvovalnosti bi pa nikakor ne mogli pokazati uspehov brez Vaše velike naklonjenosti in brez Vaše rešnične ljubezni do naše Ljubljane.

Zato smo pa najlepše pričeli praznovanje jubilejnega leta s počastitvijo voditelja slovenskega naroda v bojih za majško deklaracijo, s počastitvijo vodnika slovenskega naroda k zmagi in svobodi v neodvisni, samostojni državi Slovencev, Hrvatov in Srbov, — s počastitvijo Vas, vodje slovenskega naroda pri ustanovitvi kraljevine Jugoslavije.

Glavno mesto Slovenije in tretja prestolnica kraljevine Jugoslavije, naša bela Ljubljana, ki ste jo Vi napravili za Veliko Ljubljano, je storila samo svojo dolžnost, ko je mestni svet ljubljanski lani 3. maja soglasno sprejel moj predlog in je

»V zahvalo za zmogljivo vodstvo slovenskega naroda v boju za svobodo in za uspešno sodelovanje pri ustanovitvi in ureditvi kraljevine Jugoslavije ter iz hvaležnosti za velike zasluge za naše vseučilišče in za Akademijo znanosti in umetnosti ter za slovensko prosveto sploh, prav tako pa tudi za zasluge na gospodarskem polju, predvsem pa za mnogotere posebne zasluge za Ljubljano, imenova Vas, gospod predsednik senata, za častnega člana mestne občine ljubljanske.«

Gospod predsednik senata! Sprejmite listino častnega meščanstva mestne občine ljubljanske, listino najvišjega odlikovanja, ki ga zamore naše mesto dati, listino s pečatom ljubljanske občine iz tistih časov, ko je ozelenel bršljan, ki je v njegovem znamenju slovenski narod prvič šel v boj za staro pravdo!

(Župan izroči diplomu.)

Ta nad 400 let strajajoči boj slovenskega naroda ste dobojevali Vi, gospod častni član mesta Ljubljane, da danes kot uresničevalec idej majške deklaracije in kot zmagovalec prihajate v glavno mesto svojega naroda!

Gospod častni meščan! Ljubljanski patron, ki stoluje gori na gradu, in varuh ter zaščitnik Ljubljane je sv. Jurij, pomladni oznanjevalec zmage sonca nad temo, simbol zmage svobode nad suženjstvom. Vam, vodji v boju za staro pravdo, Vam, zmagovalnemu vodniku v boju Vidovih zarij nad temo suženjstva; Vam izročam znamenje mestnega zaščitnika sv. Jurija-zmaja, ki stoletja v grbu

Diploma in častno darilo

Pergamentno diplomu častnega članstva mestne občine ljubljanske je pod nadzorstvom univ. prof. Jožeta Plečnika v treh barvah natisnila Univerzitetna tiskarna Blašnikovih naslednikov. Na vrhvi belozelene barve je k listini pritrjen v pali-sandrovih kapauli v rdeč vosek odtisnjen pečat mestne občine ljubljanske, ki se ga je Ljubljana posluževala že leta 1500. Na eredi tega nad 400 let starega, umetno rezanega mestnega pečata je grb mesta Ljubljane, okrog njega pa po tedanji navadi latinski napis: SIGILLUM CIVITATIS LABACENSIS.

Po osnutku univ. prof. Jožeta Plečnika je izdelano tudi častno darilo, ki predoča bronastega zmaja iz mestnega grba na podstavku iz podpeškega mramorja v obliki stolpiča. Na podstavku je tudi besedilo in ime častnega meščana dr. Antona Korošca ter datum imenovanja. Zmaj je odlično delo akad. kiparja Božidarja Pengova, v bron je pa zmaja vili pasarska trvdka bratov Zmuc na Tyrševi cesti, a kamniti podstavek je precizno izdelala kamnoseška trvdka Feliksa Tomana na Resljevi cesti.

Ljubljane priča, da ljubljansko meščanstvo kakor zmaj brani pravice Ljubljane in se bori za pravice vsega slovenskega naroda — tako nekdanj in vselej kakor današnji dan!

(Župan izroči častno darilo.)

Gospod častni meščan! V tem slovesnem trenutku, ko ste sprejeli potrdilo in znamenje najvišjega odlikovanja, ki ga Ljubljana more dati, Vam z radostjo zagotavljam, da je Vaše soglasno imenovanje za častnega člana mestne občine ljubljanske sprejelo prebivalstvo našega mesta z odkritim erčnim odobravanjem kot že dolgo pričakovano izpolnitev svoje res erčne želje ter Vas je 11. decembra izvolilo za svojega poslanca s tako večino, da takega zaupanja v Ljubljani pred Vami še ni dosegel noben poslanec.

In tako se z Vami ponavlja zgodovina izpred 21 let!

Kakor ste na cvetno soboto leta 1918 kot triumfator prvič prestopili ta prag, spremljan z upanjem vsega slovenskega naroda, tako Vas tudi danes, ko ste drugič gost tega čestitljivega doma predstavnika mesta Ljubljane, spremljajo zaupanje, hvaležnost in ljubezen vseh pravih Slovencev, zato naj bo pa tudi današnji Vaš obisk tako blagoslovljen in pomenljiv, kakor je bil prvi Vaš korak čez ta prag.

Zakaj, kakor ste bili pomladi 1918 triumfator svojih idej, ste danes triumfator svojih dejanj!

Tedaj je bil naš program: majška deklaracija, danes je pa edini program Slovenije — dr. Anton Korošec!

In kakor so Vam tedaj složno prisegale zvestobo vse stranke ter je vsa Ljubljana klicala »Zivel voditelj!«, tako Vam danes Ljubljana, povezana in edina s slovenskim narodom v nerazdelljivo enoto, želi srečo in še nadaljnjih uspehov za Slovenijo in Jugoslavijo v vzkljekom iz vsega prepričanja in vere v Vas!

Naj živi naš častni meščan dr. Anton Korošec! Zivel naš vodja dr. Anton Korošec!

Njegov govor je bil večkrat prekinjen z izrazi burnega odobravanja, ki je ob posameznih njegovih mislih valovalo po dvorani. Z galerije se je na dr. Korošca vsipalo cvetje in vse navdušenje je priljubljene voditelja večkrat dvignilo s sedeža, da se je zahvalil za izrazne spoštovanja in zaupanja. Ko se je po končanem županovem govoru navdušenje poleglo, je stopil dr. Korošec pred mestni svet in spregovoril:

Anglija želi prijateljstva z Nemčijo

London, 20. febr. AA. Današnji tisk pozdravlja potovanje ministrov Stanleja in Hadsona v Berlin. »Daily Telegraph« naglašja, da Anglija ne more zapustiti svojih dosedanjih tržišč, toda istotako je jasno, da se ona želi sporazumeti s konkurenco. »Times« naglašja, da potovanje omenjenih ministrov v Berlin ni uradno, vendar pa je jasno, da se bosta ob tej priliki razgovarjala z nemškimi merodajnimi krogi o pospeševanju zunanje trgovine med obema državama.

V ponedeljek je govoril trgovinski minister Oliver Stanley pred svojim odhodom v Nemčijo po londonskem radiu. Govoril je v nemškem jeziku

o potrebi boljših trgovinskih odnošajev med Nemčijo in Anglijo. Prav tako kakor želimo — je dejal — da prodamo Nemčiji čim več naših proizvodov, je tudi naša želja, da se naš uvoz iz Nemčije poveča. Ta želja se lahko izpolni potem industriji obeh držav, ki bosta prijateljsko sodelovali in proučili načrt za razvoj boljših gospodarskih odnošajev. Takšno delovanje bo dovedlo do intimnejšega sodelovanja med obema državama. V svojem govoru je g. Stanley povedal, da bo s svojim pomočnikom Hadsonom prihodnji mesec odpotoval v Nemčijo, kjer bo pričel pogajanja za zboljšanje trgovinskih odnosov med Veliko Britanijo in Nemčijo.

Balkanska zveza se bo še bolj utrdila

Njene smernice: Čim večja vzajemnost balkanskih držav
Priateljstvo z vsemi mejaši — Nedotakljivost meja
Neodvisna politika v cilju splošnega miru

Bukarešta, 19. febr. Pred sestankom sveta Balkanskega sporazuma posveča romunski tisk številne stolpce komentarjem in vestem o sestanku ter soglasno poudarja značaj razgovorov, ki jih bodo imeli predstavniki štirih prijateljskih držav. Tisk izraža mnenje, da bodo bolj kot kdajkoli poprej ostali pri sedanjem paktu. Listi izražajo priznanje predsedniku Metaxasu in ministrom Cincar-Markoviću ter Sarad-Zoglu.

»Timpule piše: Moč Balkanskega sporazuma počiva na razumevanju skupnih političnih interesov, ki so preko diplomatskega prepričanja prodrli v narodno zavest, ki je povezana s skupnimi ideali. Sporazum, ki je bil podpisan preteklo leto v Solunu, je pokazal prijateljske namere, ki jih ima Balkanski sporazum do Bolgarije. Ta sporazum, ki ni naperjen proti drugim, ima namen, da vse balkanske države pritegne k medsebojnemu sodelovanju in da se doseže stabilnost medsebojnih odnosov in mednarodnega reda. »Romanian« poudarja, da bo sestanek in odločitve, ki jih bodo sprejeli v Bukarešti štiri predstavniki balkanske zveze, omogočile ne le poglobitev našega sodelo-

vanja, temveč tudi razčiščenje ozračja, ki je tako potrebno za odnose dobrega sosedstva med narodi južnozahodne in srednje Evrope. »Universul« spominja na dejstvo, da je solunski sporazum obeležil prvi korak, da stopi Bolgarija iz osamljenosti in da se zbliža s sosednjimi državami. Prav tako spominja tudi na dejstvo, da se politika Balkanskega sporazuma tudi nadalje snuje na nedotakljivosti sedanjih meja in na spoštovanju varnosti njegovih članov, na njih solidarnosti v vseh vprašanjih, ki se nanašajo na ohranitev miru in razvoj njihovih gospodarskih in kulturnih odnosov.

Sofija, 19. febr. AA. Bolgarska agencija poroča: Turški predstavnik Sarad-Zoglu je na potu v Bukarešto prispel v Plovdiv ob 10. Po prihodu vlaka je Sarad-Zoglu pozdravil predsednik bolgarskega ministrskega sveta Kioseivanov. Oba državnika sta se razgovarjala pol ure. Ob 10.30 sta državnik stopila v vlak in dr. Kioseivanov bo spremljal Sarad-Zoglu na delu njegovega potovanja skozi Bolgarijo.

Bukarešta, 20. febr. Turški minister za zunanje zadeve Sarad-Zoglu je prispel včeraj ob 21.45

s posebnim vlakom v Bukarešto. Ob 22.18 je s posebnim vlakom prispel predsednik grške vlade Metaxas. Na postaji so ga sprejeli in pozdravili podpredsednik vlade Calinescu, zunanji minister Gafencu ter osebje grškega poslanstva. Z istim vlakom je prispel jugoslovanski zunanji minister Cincar-Marković s spremstvom, ki so ga sprejeli in pozdravili minister za zunanje zadeve Gafencu, jugoslovanski veleposlanik Dučić in uradništvo veleposlanstva. Jugoslovanski zunanji minister Cincar-Marković je ob svojem prihodu v Bukarešto izjavil predstavnikom romunskega tiska, da čuti veliko veselje, ker je prišel v Romunijo, državo, ki je toliko napredovala za vladanja kralja Karola II. Zdaj se bo prvič sestal s člani romunske vlade. Ta sestanek bo nov člen v dolgi verigi iskrenega in pristranskega prijateljstva, ki veže Romunijo in Jugoslavijo.

Bukarešta, 20. febr. Člani stalnega sveta Balkanske zveze so se snoči vsi pripeljali v Bukarešto, tako da se konferenca odpre lahko takoj.

Film duhovitega humorja, film veselja, zabave, komedija, ki vas bo izzvala v prave orgije smeha!

Prebrisane ženske

Predstave ob 16., 19. in 21. uri. - KINO UNION - Tel. 22-21

Premiera. — V analih francoske kinematografije je ta film dobil največjo nagrado, ki je bila kdaj podeljena kakemu filmskemu delu, in to je: Le grand prix du cinema francois. - Danes in te dni se bo smejala vsa Ljubljana. Danes premiera!

Dr. Korošec govori:

„Ljubim Ljubljano in jo bom ljubil do konca življenja!“

(Nadaljevanje s 1. strani)

»Gospod ban, člani mestnega sveta!

Ne morem najti primernih besed, da bi se vam zahvalil za vso pozornost, ki mi jo izkazuje Ljubljana. Imenovali ste me za častnega člana in 11. decembra prejšnjega leta je vsa Ljubljana že to izvolitev s plebiscitarno večino odobrila.

Mene na Ljubljano večje marsikatero vezi. Že 20 let živim v njenem obzidju in delim zlo in vse dobro s slovenskim narodom v Ljubljani.

Danes se v visoki politiki mnogo govori o priznanju »de iure in de facto«. Čeravno je moj domičil v lepem obmejnem Mariboru, vendar moram s ponosom in zadovoljstvom priznati, da so razmere tako nanesle, da že 20 let živim v Ljubljani in sem de facto Ljubljančan. Z vašo blago naklonitvijo ste mi podelili naslov častnega meščana in mi dovolili, da se smem odslej dalje tudi de iure smatrati in izjavljati: »Civis Labacensis sum« — občan ljubljanski sem.

Da se smem od sedaj tako imenovati, to je zame velik ponos.

To je v zadevi častnega meščanstva moja osebna nota, ki ste ji Vi, gospod župan in gg. svetniki z vašo dobroto dali tudi zakonito podlago. Živim pa v prepričanju, da je dolžnost vsakega slovenskega javnega delavca delati za belo Ljubljano. Ljubljana je naše kulturno in gospodarsko središče in dolžnost nas vseh je, da imamo to dejstvo neprestano pred očmi. Ne bo preskromno, če rečem, da sem doslej vse storil za Ljubljano, kar je bilo v moji moči. Tudi v bodoče hočem vse storiti, da zgradimo to naše kulturno in gospodarsko središče. Kakor doslej je dolžnost nisem zanemaril, se bom tudi odslej trudil, da se tudi v bodoče to ne bo zgodilo, posebno, ako se bo naša notranja politika srečno razvijala v započetem pravcu.

Posebno sem pa ponosen na častno meščanstvo bele Ljubljane zaradi tega, ker

Ljubljana vedno visoko nosi zastavo ljubezni do dinastije in države, ker je Ljubljana iskreno in resnično in vsestransko nacionalna. Kakor je Ljubljana bila, kakor je, tako bo Ljubljana tudi ostala.

Kadar človek doživi kako večje doživljanje, kakor jaz ob tej priliki, mu domišljija sega za izrazi, da bi mogel primerno obseči in izraziti svoje sočutje. Tudi jaz iščem primernih izrazov, pa moram priznati, da me je domišljija pustila na cedilu. Vi veste, da spadam med bolj hladne in realne politike, zato mi ne zamerite, če svoje razpoloženje zajamem v preproste, pa globoko občutene besede: »Ljubim Ljubljano in jo bom ljubil do konca življenja.«

Pozivam vas, da vzkliknete z menoj: »Živel naš kralj Nj. Vel. Peter II., živel kraljevina Jugoslavija, živel Slovenija, živel ponosna bela Ljubljana.«

Ljudstvo manifestira pred magistratom

Ljubljana, 20. februarja.

Ljubljana do sedaj še nobenega svojih novih častnih meščanov ni tako pristržno počastila, kakor nocoj voditelja slovenskega naroda dr. Korošca. Iskreno pritrjevanje vsega ljubljanskega prebivalstva, ki se je na ta način zahvalilo dr. Korošcu za vse velike zasluge, ki si jih je pridobil tudi za glavno mesto Slovenije, pa je še povečalo kipeče navdušenje naše mladine. Izročitev častne diplome dr. Antonu Korošcu je bila napovedana za ob 7. zvečer. Z magistrata in vseh sosednjih hiš so zavihrale zastave, že pred 7. so po Miklošičevi cesti in Stritarjevi ulici prikoralake pred magistrat mogočne kolone naših fantov, katerim se je kmalu pridružilo tudi drugo občinstvo. Mestni trg,

Vsa dvorana s polno zasedeno galerijo se je pozivu slovenskega voditelja enodušno odzvala in kip Nj. Vel. kralja, ki je okrašen stal pred govorniškim odrom, so pozdravljani nepretrgani vzkliki: »Živio, živio!»

Množica kliče:

„Živel rešitelj demokracije! - Živel voditelj slovenskega naroda! - Živela Jugoslavija!“

Nato se je z galerije spet vsulo cvetje, dr. Korošec pa je šel med gg. svetnike, se z njimi rokoval in z vsakim spregovoril kako prijazno besedo. S seboj je nosil diplomu častnega meščanstva in šopek, ki mu ga je ob vstopu v ljubljanski magistrat izročila ga. dr. Adlešičeva in ki je bil povezan s trakom v ljubljanskih barvah, na katerem je bilo na eni strani napisano: »Častnemu meščanu dr. Antonu Korošcu, na drugi strani pa: »Ljubljana, 20. februarja 1939.«

Nato je stopil na balkon, da se zahvali velikanski množici. S trga, kjer so nad glavami v svitu bakelj plapolale državne zastave, so zaorili kliči: »Živel voditelj slovenskega naroda! Živel rešitelj demokracije! Živela Jugoslavija!»

Dr. Korošec je s balkona množico prijazno pozdravil in se s kratkimi besedami zahvalil za te izraze pristnega navdušenja in narodne zavesti.

Stritarjeva ulica in ulica Pred škofijo so bile nabito polne občinstva. Prešteti teh množic ni bilo mogoče, moramo pa jih ceniti na več tisoč, pač na toliko, kolikor jih more ta obširni prostor sprejeti.

Mladina je prikoralala pred magistrat z okoli 20 zastavami na čelu, dalje je prikoralo okoli 500 mladih fantov, ki so imeli vsi baklje in ki so se razpostavili v častni špalir pred škofijo in na Mestnem trgu. Bil je prelesten pogled na to navdušeno mladino, ki je nestršno čakala na prihod dr. Korošca. Ob tričetrt na 7 se je podal mestni župan dr. Juro Adlešič s prof. Dermastjo v Marjanišče po novega častnega meščana dr. Korošca. Ko se je ob 7 pripeljal dr. Korošec v spremstvu bana dr. Natlačena in župana dr. Adlešiča, je vsa množica, zbrana na tem obširnem prostoru, izbruhnila v navdušene ovacije ter pričela vzklikati slovenskemu narodnemu voditelju in novemu častnemu meščanu, Jugoslaviji in Sloveniji, banu gosp. dr. Natlačenu in županu g. dr. Adlešiču. Sijajen je bil pogled, ko so baklonosel dvignili baklje visoko v pozdrav narodnemu voditelju.

Med slavnostno sejo je občinstvo navdušeno vzklikalo novemu ljubljanskemu častnemu meščanu. Poštarska godba pa je ves čas intonirala narodne koračnice in tako dvigala navdušenje. Govor mestnega župana dr. Adlešiča in nato odgovor dr. Korošca je oddajal radio.

Občinstvo je s svojimi manifestacijami doseglo, da se je dr. Korošec pojavil tudi na balkonu mestne hiše. Tisoči in tisoči občinstva, zlasti pa mladine, so ga sprejeli z burnimi vzkliki in ponovile so se manifestacije, kakršnih je zmožna samo naša mladina do resničnega narodnega voditelja. Hkrati z dr. Korošcem so prišli na balkon tudi ban dr. Natlačen, župan dr. Adlešič in prof. Dermastja. Ko je vihar navdušenja nekoliko poлегel, je kratko spregovoril dr. Korošec:

»Dragi narod! Častni član mesta Ljubljane vas Ljubljančane iskreno pozdravlja in se vam in občinskemu svetu za to priznanje iskreno zahvaljuje!«

Občinstvo je zopet pričelo vzklikati dr. Korošcu, ki je ves vesel odgovarjal in odzdravil s klobukom v roki.

Ovacije so se ponovile, ko je dr. Korošec v spremstvu bana dr. Natlačena in župana dr. Adlešiča odhajal iz mestne hiše in se odpeljal skozi špalir. Zastave naših fantov so se poklanjale narodnemu voditelju v pozdrav.

Naša mladina je nato priredila velike manifestacije po glavnih ulicah Ljubljane, po katerih je neprestano vzklikala dr. Korošcu, slovenski in državni ideji, prepevala naše himne. Ljubljana, zlasti pa naša mladina, je na ta način dala našemu voditelju pristržno zadoščeno.

Predsednik vlade v Nišu

Niš, 20. februarja AA. V Park-hotelu so gospodarstveniki mesta Niša priredili na čast ministrskemu predsedniku Dragišu Cvetkoviču banke, na katerem je bilo okoli 200 gospodarstvenikov, industričev, obrtnikov, trgovcev in drugih sodelavcev ter prijateljev predsednika vlade Dragiša Cvetkoviča. Banketa se je udeležil tudi niški vladika dr. Jovan, podban Petrovič, nekaj narodnih poslancev in večje število banknih in občinskih svetnikov. Predsednik vlade Dragiša Cvetkovič je imel pri tej priliki daljši govor, v katerem se je v prvi vrsti zahvalil za pristrčni sprejem, posebno pa je še pozdravil škofa dr. Jovana. Pozval je navzočne k eložnemu delu in bratski ljubezni. Na koncu svojega govora se je zahvalil govornikom za njihova izvajanja, v katerih so mu razložili svoje želje. Zagotovil jim je, da bo nadaljeval pot, ki vodi do popolnega uspeha v dobrobit našemu mlademu kralju, narodu in državi.

Navzočni so z navdušenjem sprejeli izvajanja predsednika vlade Dragiša Cvetkoviča, nakar je godba zaigrala državno himno.

Poslovilna avdienca dr. Stojadinoviča

Belgrad, 20. februarja. AA. Nj. kr. Vis. kneznamestnik Pavle je danes ob 12 sprejel v Belem dvoru v poslovilni avdienci dr. M. Stojadinoviča, predsednika ministrskega sveta na razpoloženju.

Osebne novice

Belgrad, 20. febr. m. Upokojeni so naslednji učitelji in učiteljice: Roza Kande v Ljubljani, Vallerija Jeraj v Ljubljani, Janko Kržič, Loče, Ana Cop, Poljčane, Ludvik Vari, Poljčane, Milica Lukman, Pobrežje, Josip Jakl, Ljubljana, Jospina Beljar, St. Peter, Ivan Jelenc, Trebnje, Franjo Lupša, Mala Nedelja.

Belgrad, 20. februarja. AA. S kraljevim ukazom je na predlog finančnega ministra imenovan v Državni hipotekarni banki za upravnika dr. Mojmir Glomazič, glavni inspektor iste banke.

Badoglio v Tripolisu

Tripolis, 20. febr. AA. Havalas: Danes se je semkaj pripeljal načelnik generalnega štaba maršal Badoglio. V pristanišču so ga sprejeli zastopniki civilnih in vojaških oblasti.

Pred konklavom

Neapelj, 19. febr. AA. Agencija Stefani poroča: Ameriška kardinala msgr. Dougherty iz Filadelfije in Mundelain iz Čikaga sta prispela danes v Neapelj s parnikom »Rex«. Pozdravili in pričakovali so jih ugledne osebnosti italijanskega in ameriškega klera.

Vatikan, 20. febr. AA. Stefani. Sv. Stolica ni odgovorila na brzojavko, v kateri je Negrin izrekel sožalje ob smrti papeža Pija XI. Brzojavko »Osservatore Romano« niti ni objavil.

Sprejem predsednika senata g. dr. Antona Korošca v nedeljo zjutraj na ljubljanskem kolodvoru.

Desničarski prevrat v Čili

Vlada ga je zadušila

Lima, 20. febr. b. General Rodriguez je hotel s svojimi pristaši včeraj zrušiti predsednika republike Belanide. General Rodriguez je imel v zadnjem času kot policijski guverner več sporov s predsednikom republike. Posrečilo se mu je pridobiti zase nekaj višjih častnikov in del garnizije ter je včeraj nenadoma izdal povelje za naskok predsedniške palače. Garda pred predsedniško palačo pa se ni dala kar tako ugnati in ni hotela položiti orožja, temveč se je uprla in stopila v

borbo s prevratniki, ki je trajala celih 6 ur. Oblast je aretirala nekaj višjih častnikov. Predsednika republike za časa upora ni bilo v palači, temveč je bil na odmoru. Ko se je zvedelo za dogodek v Limi, se je predsednik republike takoj vrnil. V mestu vlada popoln red in mir, vendar pa je napetost še vedno zelo velika. V poulični borbi je bil general Rodriguez ustreljen. Prevratni poskus je bil fašističnega značaja.

Vdani v božjo voljo naznanjamo, da nam je danes, dne 20. februarja 1939 ob pol enajstih dopoldne po večletnem trpljenju umrla, previdena s svetimi zakramenti, naša ljuba sestra in teta, gospodična

Franciška Mekinda

Na zadnji poti jo bomo spremili v sredo, dne 22. februarja ob štirih popoldne iz mrliške veže Leonišča na pokopališče k Sv. Križu.

Svete maše zadušnice bodo darovane dne 22. februarja in 27. februarja v stolni cerkvi sv. Nikolaja ob osmih, v župni cerkvi sv. Petra pa 1. marca ob sedmi uri.

Ljubljana, Cerknica, Philadelphia, dne 20. februarja 1939.

Mekinda Frank, brat; Ivana Dolinar, sestra; France, Ivica, Mimica, Lofze, Zinka, nečaki in nečakinje ter ostalo sorodstvo.

Proračun v finančnem odboru sprejet

Ekspozé finančnega ministra Djurišiča

Belgrad, 20. febr. AA. Danes ob devetih dopoldne je imel finančni odbor narodne skupščine pod predsedstvom Dimitrija Magaraševića svojo prvo sejo. Seje so se udeležili vsi člani finančnega odbora s finančnim ministrom Vojinom Djurišičem, ki so ga člani odbora prisrčno pozdravili.

Finančni minister Djurišič je podal svoj dolgi ekspozé o novem proračunu za leto 1939-1940. V njem je obrazložil težkoče buđetiranja z dvanajstimi in prosil, naj bi proračun, ki ga predlaga in ki je realen, sprejeli takšnega, kakršen je. Minister je v svojem ekspozéju posvetil posebno pozornost

gospodarskemu napredku države, razširjenju rudarstva in javnim delom, jadranski progri, melioraciji in drugim važnim vprašanjem z gospodarsko-finančnega področja. Dejal je:

Predlog proračuna državnih izdatkov in dohodkov za leto 1939-1940 s predlogom finančnega zakona, ki ga imate pred seboj, je izdelal moj prednik. To delo sem našel že popolnoma končano in zato sem predlog proračuna brez sleherne spremembe odkazal narodni skupščini. V izbiri med proračunskimi dvanajstimi in tem proračunom je kr. vlada sklenila zavzeti stališče, da je treba dati državi redčen proračun, ki ima pred dvanajstimi tako finančne in upravne kakor gospodarske prednosti.

Proračunski predlog izdatkov za l. 1939-1940 kaže v primeri s sedanjim proračunom povišanje v skupnem znesku 762 milijona dinarjev z 12 milijard 180 milijonov din na 12 milijard 942 milijonov din. Takoj naj pripomnim, da znaša povečanje izdatkov po tem predlogu v primeri z letom 1938-1939 dejansko 965,8 milijona din, če upoštevamo ustanove, katerih izdatki se nahajajo v sedanjem proračunu in niso prišli v ta predlog. To so izdatki štirih državnih rudnikov, ki so prišli v sestavi Jugoslovanski želez. d. d., v znesku 174,7 milijona din in Državna hipotekarna banka v znesku 29,1 milijona din. Seveda ima ta korektura pri izdatkih za posledico tudi ustrezajočo korekturo pri dohodkih, ker so tudi proračunski dohodki teh ustanov izpadli iz proračunskega predloga dohodkov. Od tega zneska povečanih izdatkov 762 milijona din gre za osebne izdatke 207,4 milijona din ali 27,2% in na stvarne izdatke 554,6 milijona din ali 72,8%. Od teh povečanih izdatkov v višini 762 milij. din gre za državno upravo 424,1 milij. din in za državna podjetja 337,9 milijona din. Izdatki državnih podjetij so se pa računsko pokazala v manjšem znesku, medtem ko znašajo stvarno povišani izdatki pri teh podjetjih, ki se z lastnimi dohodki krijejo, 541,7 milij. din ali 56% proti 44% za upravo.

V celoti gre po proračunskem predlogu izdatkov za leto 1939-1940 za izdatke splošne uprave 8.532.083.562 din, na drž. podjetja pa 4.409.916.438 dinarjev.

Kaj se je zvišalo?

Iz vzporednega pregleda državnih izdatkov po proračunskem predlogu leta 1939-40 in sedanjega proračuna, ki je napisan v predlogu finančnega zakona za 1939-40 se vidi višina in značaj predlaganih poviškov. Vidi se, da so najmarkantnejša povišanja po proračunskem predlogu izdatkov: za državne dolgove 129 milij. din, za invalidske podpore po novi invalidski uredbi okroglo 50 milij. din. Povišanje v službi državnih dolgov so povzročile gospodarske potrebe kredita za posojila, in sicer: pri 6% nem državnem posojilu za javna dela in državno obrambo 44,3 milij. din, pri 3% nem konsolidacijskem posojilu DHB 18 milijonov din, pri 4% nih obveznicah za odškodnino vojnim prostovoljcem 5 milij. din, razen tega so povečani krediti v službi posojil, ki so se v emisiji, namreč pri 6% nih Beglških obveznicah, pri 6% nih obveznicah za dalmatinski agrar, pri 4% obveznicah za javna dela. Povišanje invalidske podpore je posledica nedavno sprejete uredbe, ki zboljšuje položaj vojnih invalidov in njihovih družin.

Dejanski povišek izdatkov za pokojnine znaša 22 milij. din, pokojninsko znižanje v znesku 12,1 milij. din je pa samo navidezno, ker se 143 milij. dinarjev izdatkov za pokojnine prometnih uslužbencev nahaja v poglavjih prometnega ministristva.

Pri pravosodnem ministristvu pomeni povišek 35 milij. din obvezno po finančnem zakonu, ki je doslej bremenila državni obratni kapital, v ostanku 60,5 milij. din so pa vsebovana povišanja za nova sodišča na podlagi zakona o sodiščih in finančnega zakona za leto 1938-39.

Povečanje pri ministristvu za vojsko in mornarico znaša 156 milij. din. Če grupiramo vsa povišanja za državne dolgove in druge zakonite obveznosti in za narobno obrambo, dobimo celotno povišanje v višini 400 milij. dinarjev.

Razen tega vsebuje proračunski predlog povišanje izdatkov pri produktivnih resorih osondo pri državnih gospodarskih podjetjih, ki krijejo svoje izdatke z lastnimi dohodki. Tako povišani izdatki znašajo pri prometnem ministristvu (v glavnem pri upravi državnih železnic) 251 milij. din (po odbitku izdatkov, prenesenih iz poglavja o pokojninah). V načrtu so tudi zvišani krediti za vzdrževanje prog in železniškega materiala sploh, za razlastitev zemljišč in za delno rekonstrukcijo nekaterih prog. Pri pomorskem prometu je v načrtu nov kredit v višini 10 milij. din, za zidavo in ureditev nekaterih pristanišč v smislu sklepa ministrskega sveta iz leta 1938. Povišanje stvarnih izdatkov v ministristvu za pitje znaša 39,2 milij. din odnosno 30,2 milij. din za nabavo in investicijske stroške pošto-brzojavne službe, znesek 9 milij. din pa predstavlja razliko subvencij parniških družb po veljavnih pogodbah, ki so se doslej razdelile v breme obratnega kapitala.

Monopolska uprava

V resoru finančnega ministristva skupaj s podrejanimi ustanovami znaša povišek izdatkov 77,1 milij. din. Od tega gre na ministristvo samo in na podrejena finančna ravnanstva, torej na finančno upravo v ožjem smislu, samo 20,5 milij. din, ostalo se pa razdeli na produktivne ustanove pri ministristvih, pri katerih je povišanje komercialnega efekta posledica zvišanja izdatkov. Tako gre na monopolsko upravo 35,4 milij. din, na državno posestvo Belje 28,5 milij. din, na državno sladkorno tovarno na Čukarici 18,5 milij. din. To povišanje izdatkov pri gospodarskih ustanovah finančnega ministristva je v zvezi s pravkaršnjimi investicijami. Pri upravi državnega monopola je v načrtu zgradba objektov v vrednosti 16,8 milij. din, in sicer za dozidavo državne znamkarne v Belgradu,

za eksperimentalno skladišče, za tobačni skladišče pri glavnem posloju tobačnega zavoda v Prilepu, za vodovod in Kavadarju, za strojne naprave pri solarni v Kreki, za zidavo gradbenih objektov pri solnem skladišču v Guzijaku, za industrijski tir pri tobačni postaji v Petrogradu, za delavske odpočivališče pri tobačni postaji v Smederevu, za novo streho na tobačnem skladišču in za zidavo cisterne v Drušiu. V načrtu je tudi zidavo nove palače državne uprave v Belgradu v vrednosti 36 milij. din, in sicer iz kreditov požarnega sklada. Dalje ima ta proračunski predlog v načrtu investicije na Belju, da bo to vzorno državno posestvo bolje ustrezalo svojim namenom. V načrtu je zidavo nove konopljarne v Markovcih z električno centralo za njen pogon in elektrifikacijo drugih kmetijskih naprav s potrebnimi instalacijami. V načrtu je dalje obnova sladkorne tovarne na Branjinem vrhu.

Druge gospodarske gradnje

Med kmetijskimi gospodarskimi gradnjami je v načrtu zidavo silosov, staj za ovce, skladišče za turščico, skladišče za lan in konopljo, svinjakov in gnojničnih jam. Za gozdarstvo je v načrtu poslopje za upravo, več logarskih hiš itd. Naposled se bo državna sladkorna tovarna na Čukarici razširila v prihodnjem proračunskem letu, ker bo po dobljeni koncesiji imela na svojem gospodarskem programu zidavo nove tovarne za špirit in tovarne za kvas, ki začeta obratovati letošnjo jesen.

Za kmetijstvo

Ostala povečanja po raznih panogah državne uprave so najpomembnejša tale: pri prosvetnem ministristvu za 52,2 milij. din, pri zunanem ministristvu za 31,9 milij. din, pri gradbenem ministristvu za 20,9 milij. din, pri kmetijskem ministristvu za 9,6 milij. din. To povečanje pri kmetijskem ministristvu ima obče koristni in produktivni značaj in je namenjeno napredku našega kmetijstva. Tako je določen kredit enega milijona din za zboljšanje kvalitete lanu in konoplje. Za zboljšanje volne in kvalitete bombaža je vnesen kredit 0,5 milij. din. Nov kredit za 1 milij. din je namenjen za zboljšanje ovčevreje in žebelarstva, dočim je kredit za napredk konjerije povečan za 5.500 milij. din. Poleg omenjenih kreditov je namenjenih 500.000 din za napredk domačih sol in kredit 300.000 din za nabavko sredstev zoper sentljavosti žita. Vnesen je dalje kredit en milijon din kot prva anuiteta posojila 10 milij. din za zgraditve centralnega zavoda za proizvodnjo živinskega seruma. Poleg navedenega so povečana sredstva bakteriološkemu zavodu v Kruševcu in bakteriološkemu zavodu v Zemunu.

Na področju ministristva za trgovino in industrijo so se povečali izdatki za 4 milij. 551.438 din. Ta vsota se mora v glavnem porabiti za strokovno šolstvo, za nacionalne odbore za kolaboracijo, ki je bil ustanovljen preteklo leto. Izdatki v ministristvu za socialno politiko in narodno zdravje so se povečali za 10,1 milij. din, od česar odpade na materialne izdatke 5.638.376 din. Izdatki v ministristvu za telesno vzgojo naroda so določeni po tem proračunu na 1.474.962 din. To je bilo potrebno zaradi otvoritve nove visoke šole za telesno vzgojo in zaradi večjih propagandnih stroškov.

Povečanje osebja

Številčno stanje osebja se je po proračunskem predlogu povečalo za 3813 novih oseb, dočim je bilo po proračunu 1938-39 predvidena nastavitve 7531 oseb. Če vzamemo v poštev osebje Državne hipotekarne banke (1404), uslužbenca pri štirih rudnikih (96 oseb), kakor tudi 721 ljudi, zaposlenih na državnem posestvu v Belju, vidimo, da se je skupno osebje povečalo za 5734 ljudi. Na posamezne panoge državne uprave je ta povečana zaposlitev razporejena takole: Vrhovna državna uprava 106, pravosodno ministristvo 336, prosvetno ministristvo 1156, notranje ministristvo 1084, vojni ministristvo 1055, gradbeno ministristvo 121, prometno ministristvo 575, pošto ministristvo 511, kmetijsko ministristvo 47, ministristvo za socialno politiko in narodno zdravje 131 in trgovinsko ministristvo 107.

Dohodki

Po predloženem proračunskem predlogu znaša povečanje proračunskih dohodkov 300 milij. din. Predvideni so bili novi fiskalni ukrepi, neposredni davki, takse in trošarine. Po naknadni reviziji fiskalnih in gospodarskih dohodkov, ki je bila izvršena, sem ugotovil, da se morajo izvršiti gotove poplave pri že obstoječem viru dohodkov za 100 tisoč din. Za pokritje te razlike bomo predložili poseben predlog v obliki zakonskega amandmana. Primerjava predloženega proračuna dohodkov in proračuna dohodkov za leto 1938-39, pri čemer so vzete v poštev tudi poplave za 100.000 din, je tale:

Neposredni davki. Predloženi v skupni vsoti 2.955.500.000 din ali za 256 milij. din več kot pa po proračunu za leto 1938-39. Povečanje zemljarine za 5 milij. din, to je od 460 na 465 milij. din, povečanje zgradarine za 19 milij. din, to je od 330 na 349 milij. din.

Pri posebnih davkih se javlja tole povečanje: pri davku na poslovni promet za vsoto 10 milij. din, kar popolnoma odgovarja plačilu leta 1938-39, in pri dohodku od dolžnih davkov za 5 milij. din.

Posredni davki. Povečanje dohodkov od posrednih davkov je predvideno v proračunskem predlogu 187.560.000 din. Sprejeta številka v proračunu za leto 1938-39 znaša 3.141.485.000 din. Predložena številka za leto 1939-40 znaša 3 milijarde 329.645.000 din.

Od povečanja odnave vsota 107,5 milij. din na trošarine, od česar 95 milij. din predstavlja normalni porast. Pri takšah je predvideno povečanje za 55 milij. din, česar odpade 40 milij. din na nasledstvene takse, ker je ta fiskalna oblika bila dozdaj nezadostno izkoriščena.

Dohodki od monopola so določeni v tem proračunskem predlogu na 141.497.000 din. Ta ocena je zmerna, ker je v letu 1938-39 v devetih mesecih bilo več dohodkov kot pa predvideva ta ocena.

Državno gospodarstvo

Dohodki od državnega gospodarstva se cenijo na 4.282.321.207 din. Povečanje odpade v glavnem na železnice, in sicer 50,6 milij. din, na produktiv-

ne ustanove v finančnem ministristvu 38 milij. din, na pošte 36,4 milij. din, dočim se ostala vsota razporeja na druga državna gospodarska podjetja in ustanove. Na drugi strani se je v primerjavi z letom 1938/39 pojavilo zmanjšanje dohodkov pri ministristvu za gozdove in rudnike iz razloga, ker so bile prej navedene vsote navedene tako, da se dobi neto vsota povečanja dohodkov od državnih podjetij za 174,6 milijonov din večje kot pa po proračunu, ki je zdaj v veljavi.

Gospodarska osnova proračuna

Ritem gospodarskega napredka Jugoslavije je bil v letu 1938. nekoliko počasnejši, kot pa v proračunskem letu 1937. Vendar pa je naše gospodarstvo obdržalo pozicijo kot v prejšnjem letu. Pri kmetijskem ministristvu smo prišli z ozirom na dobro letino v letu 1937/38 do znatnih rezerv. Vse vrste žita so leta 1938. rodile obilo, le koruze je bilo nekoliko manj. Cene so bile v glavnem dobre. Industrija je zabeležila nov napredk. V primerjavi s prejšnjim letom je industrija prinesla 1 milijardo 100 milij. več. Industrializacija države je bila izvedena z močnim tempom in je na industrijo zadovoljivo vplivala tudi živahna gradbena delavnost. Kovinska industrija je tudi napredovala, čeprav se cene kovin zelo varirale. Topilniški proizvodi so pokazali napredk v novembu 1938, in sicer za 126,4 poenov v primeri s prejšnjim letom. Visoke peči so delale s povečano kapaciteto.

Tudi v obrtništvu je nastopilo zboljšanje. Dohodki se cenijo za 67 milij. din več kot pa v prejšnjem letu.

Bistven pogoj - stabilnost dinarja

Dinar se tečajem kakršen je bil leta 1938. se je pokazal za dokaj stabilnega. Še v zadnjih mesecih

Razprava o proračunu

Posl. Gavrilovič: Glavno je enakopravnost vseh in sloga pred svetom

Belgrad, 20. febr. Popoldne je imel finančni odbor tretjo sejo, ki se je pričela ob 5. Po sprejetem zapisniku je dobil v načelni proračunski debati prvi besedo poslanec dr. Oto Gavrilovič. Uvodoma opozarja na problem povečanih izdatkov, ki so poseben pojav z ozirom na razmere v svetu. Govornik misli, da mora vlada upoštevati in paziti z vsvo vestnostjo na ravnotežje proračuna in stabilnost dinarja. Apelira na večji red davčne administracije ter zahteva čim pravičnejšo razdelitev davčnih bremen. Obirno se za tem bavi s problemom notranjega posojila, ki je za nas zelo važno, ker v sedanjih situacijah ne moremo računati na inozemski denarni trg. V tem pogledu pozdravlja prihod g. Djurišiča na položaj finančnega ministra, kateremu so ti problemi kot dolgoletnemu šefu največje državne denarne zavoda podrobno znani. Nadaljnja izvajanja je posvetil domačim vlagateljem ter se je zavzemal za to, da se čim prej izda zakon o bankah, s katerim naj se poveča kontrola nad poslovanjem denarnih zavodov ter se naj v najvišji meri zaščitijo interesi vlagateljev. Govornik je za tem prešel na ekonomsko finančno politiko, ki jo je do sedaj izvajala vlada JRZ ter opozarja, da so bili v tem pogledu doseženi veliki uspehi.

Svoja zaključna izvajanja je pa govornik posvetil našim notranje-političnim vprašanjem. Najprej se je bavil z deklaracijo vlade Dragiša Cvetkoviča ter je želel,

da bi kraljevska vlada čimprej te svoje napovedi uresničila, kar bo koristilo tako Srbom, kakor tudi Hrvatom in Slovincem, ker se bo na ta način vpostavilo ravnotežje vseh jugoslovanskih državljanov. Opustiti je treba vsako psihološko borbo med skrajno desnico in levico. Vlada naj gre svojo pot in naj ustvari vse ustanove, ki bodo omogočile psihološko in gospodarsko ravnotežje. Prazno je danes govoriti o dveh, treh ali tudi samo o enem narodu. Važno je to, da se bo ljudstvo čutilo zadovoljno in enakopravno. Vsi moramo gledati na to, da ne izgubljamo praznih besedi o treh narodih. Važno je, da se v državi ustvari tako zdravo razpoloženje, da bi v primeru kake važne mednarodne situacije vsi trije narodi nastopili enotno. Deklaracija kraljevske vlade je točna, jasna in odkrita. Vlada naj bo pri izvajalnih svojega programa za rešitev notranje-političnih vprašanj v stalnem kontaktu s ljudstvom.

Poslanec končno izjavlja, da bo glasoval za predloženi proračun.

Kot drugi govornik je dobil besedo poslanec Ažim Popovič. Predsvem protestira proti gospodarstvu z dvanajstimi. Podrobno se bavi s povečanimi proračunskimi postavkami za posamezne resore ter zagovarja ta povečanja. Zavzema se tudi za povečanje uradniških plač. Ostro nastopa proti kartelu cementa ter pravi, da je ta kartel uničil naše gospodarstvo. Na gradbenega ministra apelira, naj ukrene vse potrebno, da država zgradi čimprej tovarno za cement. Končno se zavzema tudi za to, da se čimprej izda zakon o elektrifikaciji države.

Posl. Kocé:

Za obrtnika in malega človeka

Kot tretji govornik je dobil v načelni proračunski debati finančnega odbora besedo poslanec dr. Jure Kocé. Uvodoma je podal karakteristiko predloženega proračunskega osnutka ter pravi, da ga predsvem karakterizira povečanje za 965 milijonov dinarjev. Na osnovi analize konjunktura pride do rezultata, da ni mogoče povečati neposrednih davkov in ravno tako tudi ne nasledstvenih take. Pripomni, da se morejo dobiti dovolj uspešni viri iz davka na poslovni promet, ki je preliminiran z zneskom 855 milij. din, ki bi pa lahko donasal nad eno milijardo din, če bi se ta

je nastopila napetost na svobodnem deviznem tržišču zaradi padca izvoza v devizne države. Stabilnost dinarja kot bistven pogoj za zdrave državne finance in za varčevanje bo ena glavnih skrbri eadnje vlade. Denarni trg za časa zunanjepolitične napetosti v mesecu septembru 1938 je pokazal veliko odporno silo. Odtok hranilnih vlog od 15. do 30. septembra je znašal pri vseh državnih in zasebnih denarnih zavodih skupno 1.049.193.000 din. Toda že v oktobru so se vloge začele naglo vračati v denarne zavode. Kratkotrajno krizo so naši denarni zavodi uspešno premagali zakar se je treba zahvaliti odločnemu posredovanju Narodne banke in Državne hipotekarne banke, zaščitnim ukrepom in likvidnosti denarnih zavodov. Hranilnice vloge, ki so v oktobru padle od 11.709 milij. din na 10 milijard 700 milijonov, so se v decembru 1938 ponovno povzpelle na 11.128 milij. Poštna hranilnica nadaljuje z močnim tempom svoje napredovanje. Njen skupni promet leta 1938. je znašal 334 milijard, kar pomeni, da se je za 34 milijard povečal od prejšnjega leta. Državna hipotekarna banka je preteklo leto tudi razvila vsa svoja velika delavnost. Narodna banka je dala leta 1938. 172 milijonov din kredita, leta 1937. pa je 97 milij. din. V privatnem bankarstvu se nadaljuje stabilizacija razmer iz leta v leto v večji meri. Ta preobrat dovoljuje misel, da se naše denarstvo čedalje bolj razvija.

Zunanja trgovina

Zunanja trgovina se je v letu 1938. zmanjšala pa vrednosti in po količini. Trgovinska bilanca je bila leta 1937. aktivna za 1 milijardo 38 milijonov din, leta 1938. pa je pokazala aktivno 72 milijonov din. Nazadovanje naše zunanje trgovine je posledica izvoza. Na drugi strani pa je izvoz v letu 1938. padel za 19,53%, uvoz pa je padel samo za 4,94%.

Zatem je finančni minister govoril o gibanju kliringov v letu 1938., o stanju našega turizma ter omenjal še industrializacijo naše države. Preteklo leto je industrija v naši državi napredovala, kar je imelo ugodne posledice za vse naše gospodarske in socialne razmere. Ter končno tudi za zboljšanje državne obrambe. Preteklo leto je bilo izdanih 47 tozadevnih uredb, ki so po večini političnega in finančnega značaja.

davek pobiral povsod s isto vestnostjo, kakor se pobira v Sloveniji.

Dalje izjavlja poslanec Kocé, da je treba čim prej uestvi povsod zemljiške knjige. Govornik poudarja tudi potrebo po jasnejših zakonskih predpisih za promet inozemskih podjetij, ki se skrivajo pod raznimi »jugoslovanskimi d. d.«. Končno predlaga dr. Kocé, da je treba ustvari veleprodajo špirit v Belgradu, Skoplju, Ljubljani, Mariboru in drugih mestih. Tovarne naj bi prodajale samo cele cisterne. S tem bi se tihotapstvo s špiritom onemogočilo, ker bi ta veleprodaja bila pod kontrolo. Državna trašarina bi se pobirala pri izvozu iz tovarne, banovinska in občinska, bi se pa pobirala pri prodaji. Na ta način bi finančni minister prišel do lepih dohodkov. V zvezi s tem poslanec Kocé predlaga, da naj se davčna prostost industrijskih zgradb raztegne tudi na obrtnike. Istotako naj se pavšalacija obrtnikov raztegne tudi na mesta, ki imajo čez 20.000 prebivalcev in pa na gostilničarje, ki potujejo do 30 h na leto. Zavzema se tudi za to, da se točilne takse po poziciji 62 taksnega zakona ukinejo. Predlaga tudi pavšalacijo malega trgovca. Istotako zagovarja potrebo, da bi cela naša zakonodaja morala biti prešinjena s tendenco podpiranja malega človeka. Končno se obirno bavi s turizmom, poudarja njegovo važnost ter se zavzema za sanacijo hotelirstva. Končno ugovarja strukturi ministristva za pošte ter zahteva, naj se v prihodnje predlaga proračun poštne ministristva po poštih ravnateljstvih. Poslanec dr. Kocé je končno stavil nekaj pripomb k finančnemu zakonu.

Posl. Golia:

Uradnikom naj se zviša plača - Pospešuje naj se naša industrija

Takoj za dr. Kocetom je dobil besedo g. poslanec dr. Adolf Golia, ki je istotako v stvarnih izvajalnih obravnaval proračunski predlog. Uvodoma je pripomnil, da se povečanje v proračunu predvidenih izdatkov v splošnem ne more smatrati kot nadnormalno, vendar pa žal zaradi nazadujoče konjunktura normalni prirastek dohodkov ne bo zadostoval za kritje. Posebej je pa poslanec dr. Golia pripomnil, da pogrša v proračunu

postavko za povišanje prejemkov javnih namencev ter apelira v tem pogledu na kraljevske vlado in na prisotnega finančnega ministra, naj se skušajo dobiti sredstva za primerno povišanje uradniških plač.

Za tem se je govornik bavil, kako naj se dobio novi viri dohodkov, ne da bi bili že itak preobremenjeni davkoplačevalci preveč prizadeti. Navaja, da se čujejo stalne pritožbe zaradi neenačmerne porazdelitve davčnih bremen ter prosi finančnega ministra, da stavi članom finančnega odbora poleg podatkov v davčnih dohodkih tudi: podrobno statistiko, razporejeno vsaj po finančnih ravnateljstvih, če že ne po davčnih upravah.

Govornik nato opozarja na škodljivost onih davčnin, ki obremenjujejo proces proizvodnje. Nadalje opozarja na nepravilno ureditev trošarine na obutev ter zahteva nujno revizijo tozadevnih predpisov. Končno se bavi s sedanjim gospodarskim položajem in sedanjimi težavami glede skrbre s sirovinami, ki se morajo uvažati iz neklinrinskih držav. Gospodarskemu ministristvu priporoča najučinkovitejše ukrepe, ki bodo v stanju, da v znatnejši meri pospešijo naš izvoz. Končno je poslanec dr. Golia poudarjal

potrebo industrializacije, ki nikakor ne sprotuje interesom agrarne proizvodnje, temveč se bodo vprav z industrializacijo ustvarili novi odjemalci poljedelskih proizvodov. To je tem važnejše, ker je naš agrarni izvoz v stalnem nazadovanju zaradi avtarkične politike močnih industrijskih držav. Posebej opozarja govornik na važnost industrijskega programa in trdi, da mora končno pasti vedno ponavljajoča se teza, da se industrije ne smejo ustanavljati v obmejnih ozemljih, ker industrija spada tja, kjer so za njo podani vsi pogoji. Kot primer navaja Belgijo, Nemčijo, Češkoslovaško in druge države.

Izvajanja obeh slovenskih poslancev so na letela pri vseh članih finančnega odbora na splošno odobravanje.

Proračun je bil v odboru sprejet.

Po zasedanju banskega sveta

Ljubljana, 20. febr.

Pretekli teden je zasedel banski svet naše banovine, ki je pretresal novi banovinski proračun za leto 1939-1940 s pripadajočimi pravilniki. Debate, katerim so lahko naši čitatelji sledili iz naših poročil, so bile kaj zanimive, pa tudi poročila načelnikov posameznih oddelkov ter sešev posameznih odsekov so nam poleg eksplozije gospodarskega problema nebroj potreb naše banovine na vseh poljih narodnega udejstvovanja. Vsi govorniki so z večjo ali manjšo upravičenostjo opozarjali na posamezne potrebe svojih okrajev in težko bo vsem ugoditi, ker so potrebe našega ljudstva zelo velike.

K debat pa moramo posebej še dodati nekaj ugotovitev.

Mnogo nalog, ki bi jih po pozitivnih zakonih morala izvrševati država, prepustila država enostavno banovanam. Mnogo nalog je država dala banovanam iz svojega delokroga, ni pa dala za to primerne kritja v obliki kreditov iz državnega proračuna. Tako mora naša banovina, če neče dopustiti očitne škode našemu napredku in razvoju, sama postavljati potrebne uslužbenice, sama skrbeti za dotacije in sama podpirati take ustanove, ki spadajo naravnost v delokrog države. Treba bo enkrat jasno in določno ugotoviti krog poslov ene in druge instance ter skrbeti za to, da bo država vedno izpolnjevala svoje obveznosti.

Dosedanji način financiranja banovin je kaj ozko omejen. Mnogo banovinskih dogodkov je centraliziranih, to se pravi, da se stekajo skupno v državno blagajno, ki jih potem po gotovih ključih razdeljuje posameznim banovanam. Tu mislimo predvsem na skupne banovinske trošarine, kjer velja za ključ stvidni prebivalstva, čeprav smo v plačevanju bolj pravični področja ostalih banovin, in na skupni davek na poslovni promet, kjer je naš delež še manjši: komaj 2,9% dosega. Plačamo tega davka okoli 33 milijonov din. dobimo pa nazaj komaj 2,9 milijona din ali desetino. To je obžutna obremenitev, pa se mora za razdelitev tega davka najti pravičnejši ključ, kot je bil doslej. Tudi tu bo treba razmerje banovine in države pravilno popraviti v našo korist.

To je zlasti potrebno zaradi tega, ker je naša banovina že itak bolj obremenjena s samoupravnimi dajatvami, kar zmanjšuje njeno davčno moč.

In še vprašanje naših bolnišnic: naša banovina se resno trudi, da povzdigne na potrebno višino svoje zdravstvene ustanove, le ostredna slovenska bolnišnica, ki je še državna, kaže to sliko. Vse banovinske bolnišnice se bodo modernizirale, tako da bodo vsaj v glavnih obrisih zadostovale. Le državna bolnišnica v središču Slovenije čaka na dograditev vsaj enega paviljona. Ali je to ekonomično, da stoji zgradba, ki bo kmalu že začela propadati: nov kirurški paviljon pri dr. bolnišnici še sedaj v istem stanju kot pred leti, ko vendar vse kriči po povečanju osrednje bolnišnice. Dober pogled naše banovine v skrbi za modernizacijo njenih zdravstvenih ustanov ne sme ostati osamljen in nujno potrebna je vsaj dogratev onega, kar se je začelo s tolikim pompom.

Stanje Narodne banke

Narodna banka izkazuje dne 15. februarja 1939 naslednje stanje (v milij. din. v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 8. februarja):

Aktivna: zlatu v blagajnah 1901,4 (+ 0,3), zlatu v inozemstvu 10,8, skupna podlaga 1912,16 (+ 0,3), devize izven podlage 467,24 (- 4,6), kovani denar 344,1 (+ 4,8), posojila: menična 1628,64 (- 4,55), lombardna 37,97 (+ 0,22), skupno posojila 1666,6 (- 4,53), prejšnji predujmi državi 1628,7 (+ 0,05), razna aktivna 2021,2 (- 6,4).

Pasiva: bankovci v obtoku 6436,6 (- 99,0), drž. terjatve 29,24 (- 0,06), žirovni računi 1203,9 (+ 99,2), razni računi 1005,94 (- 22,77), skupno obveznosti po vidu 2239,1 (+ 76,35), obveznosti z rokom 30,0, razna pasiva 201,9 (+ 12,4).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 8675,7 (- 22,6), skupna podlaga s premijo 2457,1 (plus 0,38), od tega samo zlatu v blagajnah s premijo 2443,26 (+ 0,38) milij. din., skupno kritje 28,32 (v prejšnjem izkazu 28,42) %, od tega samo z zlatom v blagajnah 28,08 (28,16) %.

Izkaz kaže nadaljnje zmanjšanje deviznega zaklada, vendar je to zmanjšanje v primeri z zmanjšanjem v prejšnjih tednih manjše. Posojila se nadalje zmanjšujejo. Med pasivi se je obtok bankovcev zmanjšal v prav znan meri. Znatno so tudi narasle naložbe na žirovni računih. Odstotek kritja se je zvišal.

Vpis v trgovinski register: Antisept, družba z o.m. zavez. za izdelovanje raznih cepiv, Inlauf, pošta Kočevska Reka, glavnica 240.000 din., poslovodja dr. Ganslmayer Ivo, bakteriolog, veterinar in zasebni znanstvenik; Pela — Kranj, perilo in konfekcija, družba z o.m. zav., glavnica 200.000 din., poslovodji: Lovšin Polde in Avsenik Ciril, prokurist Dermastia Mihael; Dravsko šumsko podjetje, dr. z o.m. zav., Ljubljana, glavnica 100.000 din., poslovodji: Kapaš Evgen, dir. v Zagrebu, in Vrbanič Djuka, ravnatelj Pradedione v Ljubljani (družba se je prej imenovala Quebracho in je prenesla svoj sedež iz Sevnice v Ljubljano); Hafner, barve in laki, dr. z o. zav., Ljubljana, glavnica 205.000 din., poslovodji: Hafner Franc in Hafner Marija; »Proteaz« — Verovšek & Co., Ljubljana (družbeniki: Siegel Robert, Keš Zvonko, Verovšek Josipina in dr. Kambič Mihael); Ribca — Jos. Ogrinc, Ljubljana; Intra, družba z o.m. zav. za proizvajanje in razpečevanje gradbenih potrebščin, Maribor, glavnica 50.000 din., poslovodji: Železnik Blaž in Deutsch Celestin; Nadaš Hinko, trg. z dež. pridelki itd., Ptuj, Vodnikova ul. 2.

Obrotna banka kraljevine Jugoslavije ima občni zbor dne 19. marca 1939 v Belgradu ob 9. dopoldne. Na dnevnem redu so tudi volitve petih članov uprave, dveh članov nadzorstva in dveh članov poslovnega odbora glavne podružnice v Zagrebu.

Občni zbori: Združene opekarne d. d. v Ljubljani 10. marca ob 11.; Jadran, avtobusno podjetje d. d. v Ljubljani 4. marca ob 11. v prostorih podružnice Jugobanke v Ljubljani.

Izprememba imena Banske uprave donavske banovine je dovolila Starku Marku iz Novega Sada izpremembo rodbinskega imena v Stakič.

Gospodarstvo

Postopek pri prodaji tujih plačilnih sredstev na potne liste

Narodna banka je razposlala novo okrožnico glede prodaje tujih plačilnih sredstev na potne liste našim državljanom in onim tujcem, ki stalno žive v naši državi. 1. Tuja plačilna sredstva se lahko prodajajo samo onim našim državljanom in tujcem, ki stalno žive v naši državi (dokaz naših policijskih oblastev o najmanj šestmesečnem bivanju) v mejah, določenih v čl. 4. pravilnika, odn. v mejah posameznih turističnih sporazumov, v kolikor gre za odhod v državo, s katero obstoja tak turistični sporazum. 2. Prodajajo se lahko devize samo na osnovi pravilno vidiranih potnih listov po dipl. predstavnstvu one države, v katero potnik odhaja. Izjemo se ne more prodati valuta tudi na potni list brez vizuma dipl. predstavnstva, v kolikor za odhod v posamezno državo tak vizum ni potreben. 3. Pooblaščen zavodi (I. morajo prodajati svobodne devize in svobodne valute), pooblaščen zavodi (II. in III.) samo proste valute, ne pa tudi čekov. Pri odhodu v klinirinske države se ne morejo v nobenem primeru prodajati svobodne devize in valute, ampak samo čeki — akreditivi in efektivne valute one države, v katero potnik odhaja, tako da morejo v tem primeru izdati čeki in izvrševati vplačila v posamezne kliringe, odn. akreditiranje v smislu turističnih sporazumov samo polno poobl. denarni zavodi (I.). 4. Na potni liste, ki so vidirani za eno klinirinsko in eno neklirinško državo, se morejo prodajati valute samo po prej navedenih pogojih tako, da more potnik v tem primeru iznesti največ do tri četrtine vsote, ki je določena z eventualnim tur. sporazumom za klinirinsko državo, v katero potnik odhaja, poleg tega pa še največ do polovice vsote, ki je določena za neklirinško državo v svobodnih devizah in valutah. Pooblaščen

— Pri korpulentnih ljudeh se izkaže naravna »Franz-Josefova« grenka voda kot zanesljivo in prijetno delujoče sredstvo proti zaprtju, katera se uporablja brez posebne dijetne. »Franz-Josefova« grenka voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami.
Ogl. reg. S. br. 30474/35.

zavodi in menjalci se morajo pripraviti na potnih listih, če je potnik odšel posebej v neklirinško državo, za katere je prej kupoval tuja plačilna sredstva. Če se ugotovi, da je poobl. zavod ali menjalec prodal tuja plačilna sredstva, čeprav se iz predhodnih potrdil inozemskih oblasti ne bi videlo, da je potnik potoval tudi v odnosno klinirinsko državo, ho tak zavod ali menjalec odgovoren po kazenskih sankcijah. Vsak posamezni primer, v katerem bi se ugotovilo, da so kupljena tuja plačilna sredstva, pa potnik sploh ni odšel v državo, za katero je prej kupil denar, morajo prijavit Narodni banki z označbo tožnega imena, domicila in naslova dotične osebe, dne izdaje in imena oblasti, ki je izdala potni list. 5. Vse prodaje na potni liste morajo zavodi vpisovati v potni list, v katerega morajo vpisovati tudi številke in datume posebnih pooblastil, na osnovi katerih prodajo večje zneske od onih, ki jih določa devizni pravilnik. 6. S tem se zamenjujejo vse dosedanje odredbe in navodila glede postopanja pri vpisovanju valut in deviz v potne liste našim državljanom in inozemcem, ki žive stalno pri nas. Za vsa naknadna pojasnila se morajo zavodi obrniti centrali Narodne banke.

Lanski izvoz zlata iz Anglije v Jugoslavijo

Iz angleških uradnih podatkov je razvidno, da je lani Anglija uvozila za 295,1 (1937 239,6) milij. funtov šterlingov zlata, izvozila pa za 215,5 (302,3) milij. funtov. Največ zlata je lani Anglija uvozila iz Belgije; nadalje Južne Afrike, Rusije, Francije in Indije. Izvažala pa je največ v severnoameriške Zedinjene države. Med izvoznimi državami je našta tudi Jugoslavija, o čemer smo že lani večkrat poročali. V prvih mesecih leta 1938 je Jugoslavija zaradi znatnega izvoza v Anglijo in države šterlingškega bloka konvertirala svoje razpoložljive funte v zlato. To zlato pa je potem delno pustila na londonskem trgu za nadaljnje manipulacije, večinoma pa je izvozila iz Anglije domov. Skupno je lani znašal angleški izvoz zlata v Jugoslavijo 1.453.000 funtov šterlingov ali po tečaju 238 din za funt 345,8 milij. din.

Na drugi strani pa izkazuje statistika naše Narodne banke, da se je v teku leta 1938 povečal naš zlati zaklad za 257,7 milij. din. Toda pri tem je vzet za podlago nižji tečaj, kot nam pride pri računu 238 din za angleški funt. Če računamo funt po tečaju 207, kolikor znaša tečaj s premijo, dobimo samo vsoto nekaj nad 300 milijonov din, kolikor je ceniti uvoz zlata lanske leto iz Anglije.

Ta znatna okrepitev našega zlatnega zaklada v prvih mesecih lanskega leta in tudi v nekaterih jenskih mesecih leta 1937 nam je prišla leta prej v kasnejših mesecih leta 1938, zlasti v jeseni.

Tečajno razliko med uradnimi tečaji in nakupnimi cenami za zlato in devize je knjžila naša Narodna banka med različnimi aktivami, ki so na koncu leta 1936 znašale 819,3 milij. din, 30. junija 1937 1.124,3 milij. din, 31. decembra 1937 2.030,6 milij. dne, 30. junija 1938 2.138,9 in na koncu lanskega leta 2.147,45 milij. din. Ta postavka kakor tudi postavka deviz izven podlage izkazujeta od konca lanskega leta sem znatno zmanjšanje. Tako se je devizni zaklad zmanjšal od 31. decembra 1938 do 8. februarja 1939 od 643,5 na 471,86 milij. din, razna aktivna pa od 2.147,45 milij. din. Med tem je narasel tudi zlati zaklad od 1.909,6 na 1.911,86 milij. din, s premijo od 2.453,85 na 2.456,74 din.

Nova delniška družba. Ministrstvo za trgovino in industrijo je dovolilo ustanovitev delniške družbe Jugoruda v Belgradu z glavnico 1 milij. din (1000 delnic po 1000 din imenske vrednosti). Vpis delnic je do 25. februarja, ustanovni občni zbor pa 26. januarja.

Navodila za vnos, odnosno iznos plačilnih sredstev, ko gre za inozemce.

Narodna banka je izdala naslednja navodila za vnos in iznos plačilnih sredstev inozemcev:

1. **Vnos iz inozemstva in poraba v naši državi.** Ob prihodu v našo državo je potrebno, da vsak inozemec, v kolikor si želi zavarovati pravico kasnejšega iznosa iz države, prijavi pristojnim cariniskim organom vsa vnesena plačilna sredstva (efektivne tuje valute, efektivne dinarje, čeki tujih valut in dinarje) tako, da carinski organi v izdanih potrdilih posebno jasno označujejo, če gre za efektivne bankovce ali čeki. Pri vpisovanju čekov morajo biti vpisane tudi številke vsakega posameznega čeka poleg zneska in valute, na katero se glasi ček. Ta vnesena plačilna sredstva morejo inozemci vporabljati: A) efektivne dinarje (razen komade za 500 in 1000 din) in dinarske čeki — v kolikor je vnovčenje po obstoječih deviznih predpisih dovoljeno — za stroške vzdrževanja v naši državi. B) Efektivne tuje valute morejo inozemci prodajati za dinarje samo poobl. zavodom in menjalcem, čeki na tuje valute pa samo poobl. denarnim zavodom I. vrste, tako da zavodi vpisujejo na hrstu carinških potrdil zneske odkupljenih valut in čekov v tuji valuti, kakor tudi izplačane zneske v dinarjih poleg podpisa in označbe datuma odkupca. C) Na osnovi nalogov inoz. korespondentov morejo pooblaščen zavodi izplačevati inozemcem odgovarajočo vrednost v dinarjih za prejete svobodne devize, tako da na hrstu potrdil carinarne vpisujejo odkupljene zneske svobodnih deviz na isti način kot izplačane zneske v dinarjih. D) Inozemci morejo menjati eno vrsto efekt. bankovcev v drugo, tako da se za slabe efektivne valute nikakor ne morejo izdati svobodne valute. Tudi te primere morajo zavodi vpisovati na hrstu potrdila carinarne. E) V primerih, v katerih prejema inozemci efektivne valute in čeki iz inozemstva v den. pismih, poslanih na njih ime z začasnim domicilom v naši državi, morajo te pošiljatelj odpirati pri centrali Narodne banke ali njenih podružnicah, v kolikor si žele zavarovati pravico kasnejšega iznosa iz naše države.

2. **Iznos iz naše države.** Ko zapuste našo državo, morejo inozemci iznesti: A) Ostanek nepotrošenih efektivnih dinarjev, ki mora biti primeren provedenemu bivanju v naši državi manjši od zneska, ki je bil prvotno vnesen po potnem listu, izvzemši komade za 500 din 1000 din. B) Največ do 200 efektivnih dinarjev, v kolikor izvirajo iz prvotno vnesenih tujih valut in čekov, prodanih na redni način v naši državi. C) Nepotrošene količine vnesenih efektivnih valut, ki morajo biti sorazmerno bivanju v naši državi manjše od prvotno vnesenih valut. D) Čeki na tuje valute, toda samo pod pogojem, če gre za iste čeki, kot so bili vneseni.

3. **Rok za iznos.** Prvotno vnesena plačilna sredstva morejo iznesti inozemci ob zapustitvi naše države, in sicer: A) Tranzitni potniki v roku mesec dni od dneva vnosa. B) Inozemci, ki prihajajo v našo državo kot potniki in turisti, t. j. če jim je naša država končnil cilj potovanja, v roku 60 dni.

Izvoz konj iz Slovenije

Iz Slovenije se izvažajo razmeroma le malo številni konji in sicer po večini le slabše živali, ki za plemo ne pridejo v poštev. Izvoz gre v glavnem preko obmejnih veterinarskih postaj, le malenkostno število po železnici. Konji se izvažajo skoraj le v Nemčijo, le izjemoma v Italijo. V naslednjem navajamo podatke o številu izvoženih konj v zadnjih treh letih: a) Delavni konji: l. 1938 78; kobile, zrebice in ženka zrebeta l. 1936 200, l. 1937 175, l. 1938 86; kastrati l. 1936 176, l. 1937 312, l. 1938 277; skupaj: l. 1936 479, l. 1937 642, l. 1938 441. — b) Klavni konji: zrebci in moška zrebeta l. 1936 32, l. 1937 20, l. 1938 8; zrebci in moška zrebeta l. 1936 103, l. 1937 155, kobile, zrebice in ženka zrebeta: l. 1936 434, l. 1937 321, l. 1938 102; kastrati: l. 1936 214, l. 1937 218, l. 1938 61; skupaj: l. 1936 680, l. 1937 559.

Pelletni načrt za obnovo železniškega parka. V glavnem ravnateljstvu drž. železnice se izdeluje pelletni načrt za obnovo prometnega parka. Vsako leto naj bi se v ta namen izdalo 200 milij. din. V zvezi s tem vprašanjem proučuje Glavno ravnateljstvo drž. železnice, katere vse predmete izdeluje, oziroma lahko izdeluje domača industrija. Ni pa še urejeno financiranje novih nabav. Železniška uprava predlaga, naj bi finančno ministrstvo v ta namen vnašalo v sklad za obnovo voznega parka letno okoli 150 milij. din. V petih letih bi bilo torej na razpolago vsaj 750 milij. din na tej podlagi.

Izvoz rud je znašal lani 1.091.414 ton v skupni vrednosti 387,12 milij. din. Po vrednosti se izvoz razdeli takole (v milij. din): Belgija 156,55, Nemčija 87,74, Madžarska 32,94, Češkoslovaška 26,07, Romunija 18,08, Tunis 17,6, Italija 4,6, severnoameriške Zedinjene države 3,1, Francija 3,1, Anglija 2,5, Holandija 1,85, Finska 1,8, Švica 0,86, Švedska 0,7, Poljska 0,056 milij. din. Vrednost izvoza rud znaša 7,67 odstotkov skupnega našega izvoza v letu 1938.

Zavarovalnice in uredba o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji. Minister trgovine in industrije g. J. B. Tomič je predpisal rok 6 mesecev (od 15. februarja 1939 dalje), po katerem se mora delo zavarovalnih podjetij prilagoditi predpisani uredbi o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji in pravilnikom, izdanih na osnovi te navodila.

Hrvatska banka d. d. v Zagrebu, ki spada v interesno sfero italijanskega kapitala, izkazuje za 1938 pri glavnici 20 milij. din in brutodonosu 4,7 (4,2) milij. din. Četita dobička brez prenosa 0,3 (0,2) milij. din. Tuja sredstva so se zvišala od 78,8 na 90,46 milij. din. Med aktivni je zlasti narasla gotovina z blagajniškimi zapiski: od 20,26 na 34,36 milij. povišali dolžniki, zmanjšala pa menična izposojila.

Izprememba rodbinskih imen. V zadnjem času se množe izpremembe rodbinskih imen, posebno v naši sosedni savski banovini. Med nekaterimi novejšimi izpremembami imen navajamo tele: Böhler Leo v Zagrebu v Bogdanič, dr. Zwieback Dragutin iz Zagreba v Cvijak in dr. Schwarz Ivan iz Zagreba v Gavrin. Banska uprava donavske banovine je dovolila Rozenštok Fani iz Novega Sada izpremembo imena v Rudič.

Kino Kodeljevo tel. 41-64
Danes ob pol 8. (izredna predstava) in ob pol 9, ter jutri in v četrtek ob 8. uri
Bariton Metropolitan opere **Lawrence Tibbett** v sijajni komediji
Amigo
Hans Moser in **Helli Finkenzeller** v filmu smeha in komike
Moj sin g. minister
Zopet bo najveselejša pustna zabava v kinu Kodeljevo, kjer Vam pripravljamo nocoj še posebno presenečenje.

Borze
20. februar.
Svetovne efektne borze
Paris: Sestanek se je začel brez posebnega zanimanja, tečaji so se zaključili za nekaj točk nižje.
London: Relativno zadovoljivo.
Amsterdam: Težaven razvoj.
New York: Sestanek se je začel s občutnimi padci tečajev.
Denar
Angleški funt 238 oz. 253
Nemški ček 13.80

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt nespremenjen na 236,10—239,90.
Tudi nemški čeki so ostali nespremenjeni na 13,70—13,80. Za sredo julija so beležili v Zagrebu 13,65—13,85.

Grški boni so beležili v Zagrebu 35,775—36,475, v Belgradu 35,06—35,76.
Devizni promet je znašal v Zagrebu 7.440.805, v Belgradu 8.653.000 din. V efektih je bilo v Belgradu prometa 320.000 din.

Ljubljana — tečaji s primom:

Amsterdam 100 hol. gold.	2343,50—3281,50
Berlin 100 mark	1758,62—1776,38
Brusel 100 belg.	736,75—748,75
Curich 100 frankov	995,00—1005,00
London 1 funt	204,95—208,15
New York 100 dolarjev	4354,25—4414,25
Pariz 100 frankov	115,55—117,85
Praga 100 kron	150,00—151,50
Trst 100 lir	230,20—233,30

Zürich, 20. febr. Belgrad 10, Pariz 11.665, London 20.645, New York 440,50, Bruselj 74.225, Milan 23.175, Amsterdam 236,15, Berlin 176,75, Stockholm 106,30, Oslo 103,725, Kopenhagen 92,15, Praga 15,075, Varsava 83,12, Budimpešta 87,25, Atene 3,90, Carigrad 3,60, Bukarešta 3,37, Helsingfors 9,105, Buenos Aires 101,5, Sofija 5,40.

Vrednostni papirji
Vojna škoda:
v Ljubljani 472 —474
v Zagrebu 470 —472
v Belgradu 473,50—474,50

Ljubljana: Drž. papirji: 7% inv. pos. 100—101, agrarji 61—62, vojna škoda promptna 472—474, begl. obv. 90—91, dalm. agrarji 90—91, 8% Bler. pos. 100,75—102, 7% Bler. pos. 94—95, 7% pos. DHB 101—102, 7% stab. pos. 98—99. — Delnice: Narodna banka 7.800—7.900, Trboveljska 185—195.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. posojilo 99,50 do 101, agrarji 60,75—61,50, vojna škoda promptna 470—472 (470), begl. obveznice 89,75—91, dal. agrarji 89,50—90,50, 4% sev. agrarji 60,75—61, 8% Blerovo pos. 101—102, 7% Blerovo pos. 94 denar, 7% pos. Drž. hip. banke 100 denar 7% stab. pos. 97,75 denar. — Delnice: Narodna banka 7.800 denar, Priv. agrarna banka 225 denar, Trboveljska 185,190 (187,50), Gutmann 35—40 (38), Tov. sladk. korja Bečkerek 500 blago Osj. sladk. tov. 78—90, Jadranska plovska 350 denar.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 101 denar, agrarji 61—62, vojna škoda promptna 473,50 do 474,50 (472,50) za konec marca 474 denar, begl. obveznice 90,75—91,25, dalm. agrarji 90,50 do 90,75 (90,50), 4% sev. agrarji 60 denar (60), 8% Blerovo posojilo 100,75 denar, 7% Blerovo posojilo 94,75—95,25. — Delnice: Priv. agrarna banka 234—236 (233).

Žitni trg
Novi Sad. Koruza bač. parit. Indijja in Vršac 95—97, bač. parit. Indijja sušena 108—110, bač. parit. Vršac sušena 106—108. Tendencja prijazna. Promet srednji.

Živinski sejmi
V Ljubljani (mesto) dne 16. februarja 1939. Voli: I. vrste 5—5,50, II. vrste 4,50—5, III. vrste 4—4,50; telice: I. vrste 5—5,50, II. vrste 4,50—5, III. vrste 4—4,50; krave: I. vrste 4,50—5, II. vrste 4—4,50, III. vrste 3—3,50; teleta: I. vrste 8, II. vrste 7; prašiči: špeharji domači 9,50, sremski špeharji 9,50—10, pršutarji 8—9 din/kg žive teže. — Goveje meso: I. vrste, prednji del 12, zadnji del 14, II. vrste, prednji del 10, zadnji del 12, III. vrste, prednji del 8; zadnji del 10, svinjina 16—18, slanina 18—19, svinjska mast 20—22, čisti med 21, surove kože: goveje 10, telečje 12, svinjske 10 din/kg. — Pšenica 210, ječmen 195, rž 200, oves 230, koruza 185, fižol 860, krompir 90, seno 100, slama 60 jabolka: I. vrste 700, II. vrste 500, III. vrste 300 pšenična moka 350, koruzna moka 210 dinarjev za 100 kg. — Navadno mešano vino v gostilnah 8—10, finojšje sortirano vino v gostilnah 16—18 din liter.

Ptujski svinjski sejem dne 15. februarja 1939. Prignanih je bilo 160 svinj in 31 prašev, skupno 191 glav, prodanih 76 komadov. Cene: prašci 6—12 tednov stari 110—160 din komad; pršutarji 7—7,50, debele svinje 7,75—8, plemenske svinje 6,50—6,75 din/kg žive teže. — Prihodnji svinjski sejem bo 22. februarja 1939.

Živinski sejem v Zagorju ob Savi 9. februarja 1939. Voli 4,50—5,50 telice 4—5, teleta 7—8, krave za meso 2,50—3,50, svinje za klanje 7,50—8,50 din/kg žive teže. Krave za plemo po 2000 din za glav.

Iskoriščenje našega rudnega bogastva. Iz Belgrada poročajo, da je bila tam osnovana Češko-jugoslovska rudarska delniška družba z glavnico 16 milijonov din. Imenska vrednost delnice je 1000 dinarjev, pri vpisu se plača 250 din in 80 din za stroške. Svrha družbe je izkoriščanje najdišč mangrove rude v Južni Srbiji pri Kičevem. Ustanovitelji so: dr. ing. B. Stočes, Voja Petković, Rudolf Pile, dr. Brabec, dr. Jovanović, L. Sisteč, M. Fischla sinovi (krek), Weissmann in drugi.

Na splošno željo obelastra predvajamo film **Še danes ob 16., 19. in 21. ur!**
Snegulčica in 7 škrtatov
Vaš tlaščev ljudi se je ponovno ogledalo to filmska mojstrovina, ki je najlepše razvedrilo za mladino in za odr. slo. Ne zamudite te prilike in pripeljite vaše mamo s seboj! **KINO SLOGA tel. 27-39**

Brigitte Hornay in Mathias Wieman v prekrasnem filmu **ANA FAVETTI**
po romanu Walter von Holanderja **Kino Matica** telefon 21-24
Predstave ob 16, 19 in 21